

Юридичний журнал. – 2006. – № 10 (52). – С. 32-33.

4. Цивільне право України: підруч.: у 2 т. / Борисова В. І. (кер. авт. кол.), Баранова Л. М., Жилінкова І. В. та ін.; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Т. 1. – С. 371-400.

УДК 347.133.74 (043.2)

Мазур Х. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Оніщенко О. В., к.ю.н., доцент

БАНКІВСЬКА ГАРАНТІЯ В СИСТЕМІ СПОСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Ефективне функціонування економіки будь-якої країни певною мірою залежить від належного виконання договірних зобов'язань. Римські юристи зазначали: «*Pacta sunt servanda*» – договори повинні виконуватися, тому, як правило, вступаючи у цивільно-правові відносини, сторони прагнуть виконати взяті на себе зобов'язання і не допустити жодних порушень як зі свого боку, так і з боку контрагента. Проте у ході підприємницької діяльності ніхто не застрахований від фінансових чи виробничих ризиків. Учасники цивільного обороту прагнуть уникнути таких ризиків або звести їх до мінімуму за допомогою передбачених законодавством способів забезпечення виконання зобов'язань. Так, дуже привабливою на даний час є банківська гарантія, оскільки гарантом виступає така фінансово стабільна установа, як банк.

Правовою основою видачі гарантій на території України є Цивільний кодекс України (далі – ЦК України), Господарський кодекс України (далі – ГК України), зокрема ст. 200, а також постанови Правління Національного банку України [2].

Відповідно до ст. 560 ЦК України «за гарантією банк, інша фінансова установа, страхова організація (гарант) гарантує перед кредитором (бенефіціаром) виконання боржником (принципалом) свого обов'язку» [1].

Проте законодавчого закріплення не достатньо для всебічного вивчення правової природи гарантії, і незважаючи на досить широке використання банківських гарантій, на сьогоднішній день такий вид забезпечення виконання зобов'язання є неповністю досліджений та обґрунтований науковцями. Ті дослідження, які були зроблені не вирішили низку дискусійних питань, зокрема, питання про правову природу та підстави виникнення гарантійних зобов'язань.

Вченими пропонувалися різні точки зору з цього приводу.

Так, В. А. Хохлов зазначає, що банківська гарантія є договором, її видача розглядається як оферта, а здійснення дій зі сторони бенефіціара є акцептом [4].

М. І. Брагінський та В. В. Вітрянський вважають, що банківська гарантія є одностороннім правочином, згідно з яким гарант зобов'язується сплатити бенефіціару певну грошову суму [3].

На думку С. А. Тараканова, підставою виникнення зобов'язань банківської гарантії є угода учасників гарантійних відносин – гаранта та бенефіціара [5].

На нашу думку, банківську гарантію доцільно розглядати як сукупність дій, що утворюють такий юридичний склад: угода щодо надання банківської гарантії, що укладається між принципалом і гарантом; односторонній правочин щодо видачі банківської гарантії, що здійснюється гарантом на підставі вище зазначеної угоди; односторонній правочин з боку бенефіціара, що свідчить про прийняття гарантії.

Щодо характеристики правочину про надання банківської гарантії, то він є двостороннім, оскільки для її укладення необхідно узгодження волі двох сторін – принципала і гаранта.

Необхідно зазначити також те, що банківська гарантія є взаємним, оплатним, строковим, консенсуальним договором.

Також, як правило, в договорі про надання банківської гарантії міститься умова про спосіб забезпечення виконання боржником регресного зобов'язання з повернення гаранту його витрат (ст. 569 ЦК України) [1].

Таким чином, прийнявши рішення про забезпечення виконання зобов'язання гарантією, бенефіціар та принципал можуть укласти як попередній договір про укладення у майбутньому основного договору за умови надання принципалом гарантії, так і основний договір під умовою, що права та обов'язки виникнуть у момент видачі на користь бенефіціара гарантії або, що моментом виконання бенефіціаром обов'язку за цим договором виступатиме момент виникнення у нього права за банківською гарантією. Далі, щоб отримати гарантію, принципал звертається до гаранта і у разі згоди останнього між ними укладається договір про видачу гарантії. Саме цей договір виступає зв'язуючим ланцюгом між основним договором принципала і бенефіціара, оскільки у договорі про видачу гарантії вказується, що гарантія видається на прохання принципала у зв'язку з його обов'язком перед бенефіціаром за основним договором, та гарантією, видача якої є основним обов'язком гаранта за цим договором.

Так, проведений аналіз гарантії як інституту засобів забезпечення виконання цивільно-правових зобов'язань, дає змогу зробити висновок, що гарантії притаманні специфічні ознаки. Головною з них є самостійний характер цього способу забезпечення зобов'язання, тобто його практично

повна незалежність від долі основного зобов'язання (його припинення чи недійсності). Також однією з характерних ознак гарантії є її особливий суб'єктний склад. Відповідно до ст. 560 ЦК України як гарант можуть виступати тільки банки, інші фінансові установи, страхові організації (звідси впливає висновок про умовність найменування – «банківська гарантія»).

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV (редакція станом на 19.02.2016 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (редакція станом на 19.02.2016 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.
3. Брагинский М. И. Договорное право (общие положения) / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М.: Юристъ, 1998. – 476 с.
4. Боднар Т. В. Гарантія як вид забезпечення виконання зобов'язання за Цивільним кодексом України / Т. В. Боднар // Вісник господарського судочинства. – 2013. – № 2. – С. 143-150.
5. Тараканов С. А. Обеспечительная ценность поручительства и банковской гарантии: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук / С. А. Тараканов. – Санкт-Петербург, 2001. – С. 14.

Мельник Я. Я. (молодший), студент,
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж», м. Київ
Науковий керівник: Мельник Я. Я., к.ю.н.

МІСЦЕ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНИХ (ДОГОВІРНИХ) ПРАВОВІДНОСИН ІЗ ЗБЕРІГАННЯ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Інститут цивільних процесуальних правовідносин займає центральне місце в цивільному процесі, адже покликаний забезпечити врегулювання відносин між їх учасниками з приводу того чи іншого об'єкта, що підлягає судовому захисту чи то став предметом спору. Утім, як видається, не усі правовідносини, що виникають в цивільному судочинстві, зумовлені процесуально-правовою природою. Адже, до прикладу правовідносини, які виникають з підстав збереження речових доказів за їх місцезнаходженням, тобто, поза межами суду (камери схову), надає можливість ставити питання про принципово новий вид правовідносин, який характеризується як матеріальним, так і процесуальним правом.

У теорії права, як і в теорії цивільного процесу, інститут